

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), д о н о с и м

У К А З О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ОД КЛЕВЕТЕ

Проглашавам Закон о заштити од клевете који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на седници одржаној 24, 25. и 26. јула 2001. године

Број: 01-699/01

1. аугуста 2001. године

Бања Лука

Председник Републике

Мирко Шаровић, с.р.

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ОД КЛЕВЕТЕ

ОПШТИ ДЕО

Члан 1.

Овим законом уређују се прихватљива ограничења слободе изражавања у погледу грађанске одговорности за штету нанесену угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем нечег неистинитог и потврђује да:

- а) право на слободу изражавања, које је гарантовано Уставом Републике Српске и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, представља један од основа демократског друштва, посебно када се ради о питањима од политичког и јавног интереса;
- б) право на слободу изражавања штити садржај изражавања, као и начин на који је изнесен, и не примјењује се само за изражавања која се сматрају корисним или неувредљивим него, такође и за она која могу да увриједе, шокирају или узнемире;
- в) средства информисања имају врло значајну улогу у демократском процесу као јавни посматрачи и снабдевачи јавности информацијама.

ТУМАЧЕЊЕ

Члан 2.

Овај закон тумачи се тако да се у највећој мјери обезбеди принцип слободе изражавања.

ДЕФИНИЦИЈЕ

Члан 3.

У смислу овог закона:

- а) "изражавање" значи било какву изјаву, нарочито укључујући: сваки усмени, писани, аудио, визуелни или електронски материјал, без обзира на садржај, форму или начин изношења или преношења;
- б) "јавни орган" значи сваки законодавни, судски, извршни или други управни орган, сваки орган који је именован или установљен у складу са Законом, а обавља јавну функцију, и свако правно лице које је у власништву или је контролисано од стране једног од горе наведених јавних органа;
- в) "јавни службеник" значи свако лице које је запослено у јавном органу.
- г) "аутор" је свако лице које износи или проноси изражавање.

ГРАНИЦЕ ДЈЕЛОВАЊА ЗАКОНА

Члан 4.

1. Овај закон се примјењује на све тужбе за накнаду штете, уколико су поднесене поводом незаконите повреде угледа изазване изношењем или проношењем нечег неистинитог, без обзира на врсту тужбе.
2. Јавним органима није дозвољено да подносе тужбе за клевету. Јавни службеници могу да поднесу тужбу само у личном својству.

ОДГОВОРНОСТ ЗА КЛЕВЕТУ

Члан 5.

1. Свако пословно способно лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања нечег неистинитог, идентификујући то лице трећем лицу, одговорно је за клевету, ако је то лице проузроковало штету у својству аутора, уредника или издавача изражавања, или у својству лица које је на неки други начин ефикасно контролисало садржај тог изражавања, као и правно лице које је објавило изражавање.
2. Лице из става 1. овог члана је одговорно за изазвану штету ако је намјерно или услед непажње изнело или пронело изражавање.
3. Када се изражавање односи на питања од политичког или јавног интереса, лице из става 1. овог члана је одговорно за изазвану штету изношењем или проношењем изражавања ако је то лице знало да је изражавање неистинито или је непажњом занемарило неистинитост изражавања. Исти стандард одговорности примјењује се ако је оштећени био или је јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако врши, према општем схватању јавности, значајан утицај на питања од политичког или јавног интереса.
4. Када се изражавање односи на преминулу особу, наследник првог реда те особе може поднети тужбу у смислу овог закона ако изражавање проузрокује штету и његовом личном угледу.

ИЗУЗЕТЦИ ОД ОДГОВОРНОСТИ

Члан 6.

У следећим случајевима неће се одговарати за клевету:

- а) ако се ради о изражавању мишљења или када је изражавање у суштини истинито;
- б) ако је лице које је наводно проузроковало штету било по Закону обавезно износити или проносити изражавање, или износити или проносити изражавање у току законодавног, судског или управног поступка;
- в) ако је изношење или проношење изражавања било разумно.

Када суд доноси овакву одлуку, узима у обзир све околности случаја, нарочито укључујући: начин, облик и време изношења или проношења изражавања, природу и степен проузроковане штете, добронамерност и придржавање опште прихваћених професионалних стандарда од стране штетника, вероватност да би штета настала и да изражавање није изнесено или пронесено, податак да ли изражавање садржи објективну и тачну информацију о изражавању других лица, и да ли се односи на питања из приватног живота оштећеног или питања од политичког или јавног значаја.

СТАНДАРД ДОКАЗИВАЊА

Члан 7.

При утврђивању одговорности и додељивању накнаде у смислу овог закона потреба за ограничавањем права на слободу изражавања мора бити јасно утврђена у складу са чланом 10.(2) Европске конвенције о људским правима и судском праксом Европског суда за људска права.

ОБАВЕЗА УБЛАЖАВАЊА

Члан 8.

Тужилац у смислу овог закона предузима све потребне мере да ублажи сву штету узроковану наводним клеветничким изражавањем, а нарочито укључујући захтев за исправку коју упућује туженом.

МИРЕЊЕ СТРАНАКА

Члан 9.

Чим суд процени да су се стекли услови, испитаће могућност помирења странака.

ЗАШТИТА ПОВЕРЉИВИХ ИЗВОРА

Члан 10.

1. Новинар, као и свако друго физичко лице које је редовно или професионално укључено у новинарски посао тражења, примања или саопштавања информација јавности, који је добио информацију од поверљивог извора није дужан саопштити извор информације. Ово право укључује право да не открије било који докуменат који би могао да разоткрије идентитет извора, нарочито укључујући: усмене, писане, аудио, визуелне или електронске материјале. Ни под каквим околностима право на неоткривање идентитета поверљивог извора није ограничено контекстом поступка у смислу овог закона.

2. Право на неоткривање идентитета поверљивог извора односи се на свако друго физичко лице које учествује у поступку у складу са овим законом, а које као резултат свог професионалног односа са новинаром или другим лицем из става 1. овог члана, сазна идентитет поверљивог извора информације.

НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 11.

1. Обештећење се врши искључиво са намером надокнаде штете нанесене угледу оштећеног, а та надокнада мора бити пропорционална проузрокованој штети. При утврђивању накнаде штете, суд узима у обзир све околности случаја, нарочито укључујући све подузете мере да би се ублажила проузрокована штета, као што су: објављивање исправке, опозивање изјаве или извињење, чињеницу да ли је штетник стекао новчану корист учињеним изношењем или проношењем изражавања, или чињеницу да би износ додељене штете могао имати за последицу велике материјалне потешкоће или банкрот штетника.

2. Суд не може донети мере о забрани или ограничавању изношења и проношења изражавања пре првог објављивања тог изражавања.

3. Привремене судске мере о забрани проношења изражавања или забрани даљњег проношења могу бити одређене само када оштећени може учинити сасвим вероватним, да је изражавање изазвало штету оштећеном и да ће оштећени трпети непоправљиву штету као резултат проношења или даљњег проношења изражавања. Стална судска мера о забрани проношења изражавања или забрани даљњег проношења може се примењивати само на посебно изражавање/изражавања, односно изражавања за која је утврђено да су

незаконита, као и на посебно лице/лица за које је утврђено да је одговорно за изношење или проношење изражавања.

РОКОВИ ЗАСТАРЕЛОСТИ

Члан 12.

1. Рок за подношење тужбе у смислу закона је 3 (три) месеца од дана када је тужилац сазнао или могао сазнати за изражавање и идентитет особе која је проузроковала штету, и ни у ком случају се не може продужити након једне године, од дана када је изражавање изнесено трећем лицу.
2. Ако тужилац умре након почетка, али прије окончања поступка, његов наследник првог степена може да настави поступак у име умрлог, ако се наследник обрати суду у року од 3 месеца од дана смрти тужиоца и изјави да жели да настави поступак.

ОДНОС ОВОГ ЗАКОНА ПРЕМА ДРУГИМ ЗАКОНИМА

Члан 13.

Овај закон је *lex specialis* у односу на све друге законе. За све што није регулисано овим Законом примењиваће се одредбе Закона о облигационим односима, Закона о извршном поступку и Закона о парничном поступку који су на снази у Републици Српској.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 14.

1. Даном ступања на снагу овог закона, кривични поступак започет за дела из чл. 174. до 182. Кривичног законика Републике Српске, а није окончан до дана ступања на снагу овог закона, ће се обуставити.
2. Кривичне санкције изречене правоснажном пресудом за дела из члана 174. до 182. Кривичног законика Републике Српске даном ступања на снагу овог Закона неће се извршити.
3. Сви заинтересовани тужиоци имају право да, у року од 3 (три) месеца од дана обустављања кривичног поступка и обустављања извршења кривичне санкције, поднесу тужбу у смислу овог закона, под условом да таква тужба испуњава све остале услове који су садржани у овом закону.
4. Поступак за све парничне тужбе на територији Републике Српске, које нису решене до дана ступања на снагу овог закона, наставиће се и окончати у складу са законом на основу којег је и започет.

СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Члан 15.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-867/01

Датум: 25. јула 2001. године

Бања Лука

ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Др Драган Калинић, с.р.